MARCEL BRESLAŞU

Dialectica poeziei şi nişte fabule

146

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

Scanned with OKEN Scanner

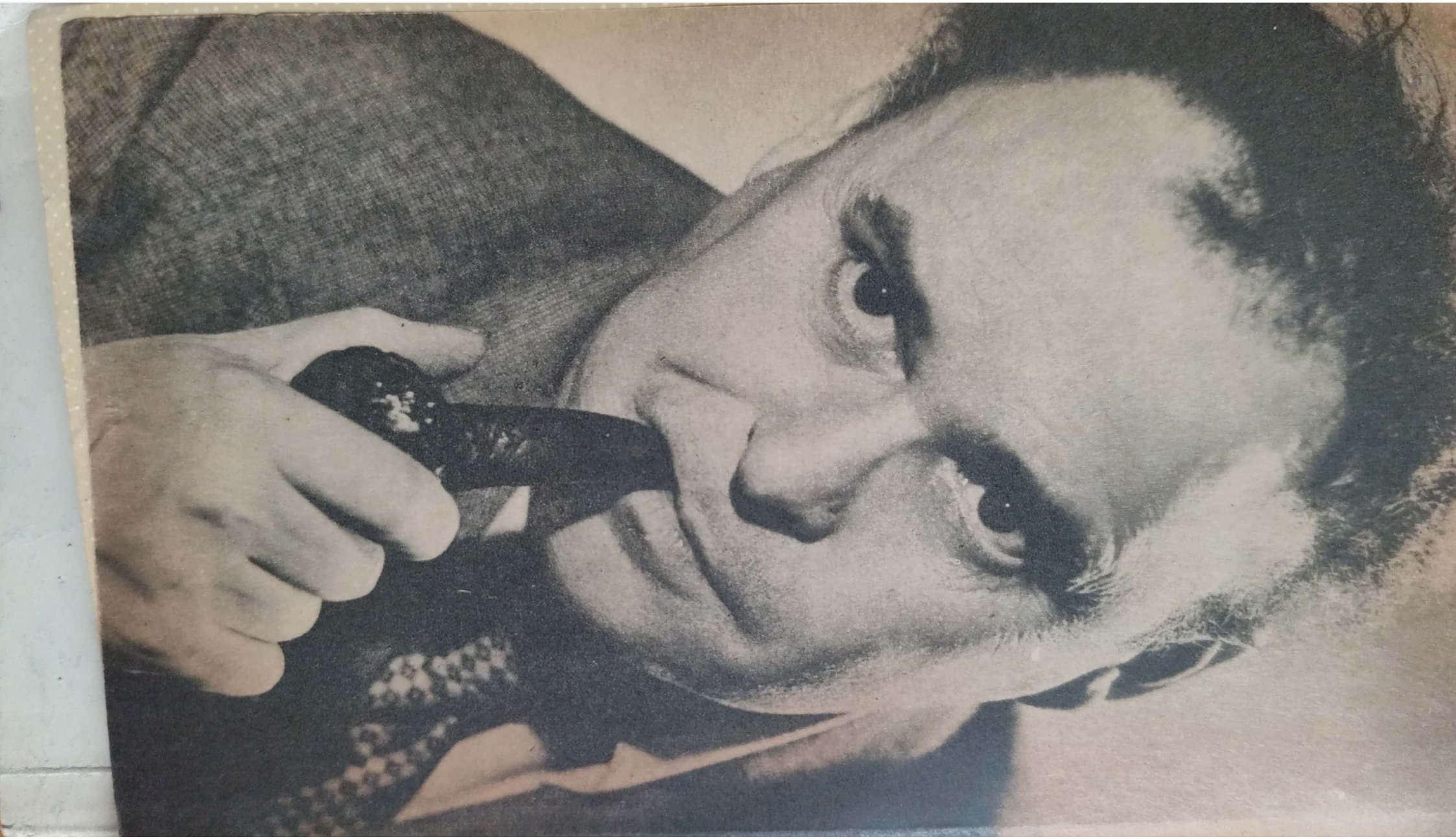

Scanned with OKEN Scanner

MARCEL BRESLAŞU

Dialectica poeziei
şi
nişte fabule

1962

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Scanned with OKEN Scanner

PREFAȚĂ

Apariția unei masive selecțiuni din producția poetică a lui Marcel Breslașu în colecția „Biblioteca pentru toți" marchează înscrierea poetului și a operei sale în rîndul valorilor consacrate ale literaturii noastre.

Pentru a ajunge la consacrare, drumul unui scriitor poate fi mai lung sau mai scurt, dar, în general, e destul de lung. Și, mai ales, e greu. Al lui Marcel Breslașu a durat, dacă socotim numai din momentul tiparului, aproape trei decenii : fragmente din primul său volum de poezie au apărut în anul 1934. Poetul trecuse cu foarte puțin de treizeci de ani, fiind născut în anul 1903, în București. Ce anume făcuse pînă atunci, nu știa nimeni, în afara unui restrîns cerc de prieteni, desigur. Avea o biografie literară ? Poate că n-o avea, era un secret al vieții sale care, în public, nu se afirmase în domeniul artei. Făcuse studii juridice și profesa, cu multă distanțare morală, avocatura tribunalelor burgheze. Breslașu a urît această îndeletnicire, cu o ură care începea chiar de la baza ei teoretică, de la dialectica juridică formală și sterilă, de la savantele exegeze și ipocrizii ale științei dreptului și justiției burgheze. Cu ceva s-a ales, totuși, poetul, din frecventarea sălilor și instanțelor juridice, cu ceva pozitiv pentru poezie : cu terminologia, cu limbajul specific al codurilor, legilor și sentințelor, pe care el îl utilizează, din cînd în cînd, în fabulele sale, îmbogățind astfel, cu un element inedit, hazul mușcător al unui gen, care nu e, în definitiv, decît proces și sentință morală.

Nefiind prezent în revistele literare ale epocii, înregimentat în vreo școală, fidel al unui cenaclu sau măcar al unei cafenele, desigur că strădania poetică a lui Breslașu era un secret și că dezvăluirea ei, în 1934, a trebuit să surprindă. Era singurul ? Nu, erau și altele, și mai străine încă de chipul și activitatea unui avocat. Primul, cunoscut de prieteni, era acela că avocatul era muzician. Întors de la tribunal, Breslașu nu se așeza, de obicei, la birou, ci la pian, dovedindu-se compozitor plin de farmec și de căldură, compozitor de lied-uri mai ales, în epoca aceea, de melodii originale, fine și sugestive, pe numeroase poeme de Verlaine, Laforgue, Rilke, Arghezi, Bacovia. Citindu-l pe Bres-

Scanned with OKEN Scanner

laşu, trebuie să avem mereu în vedere această componenţă muzicală a creaţiei sale, care explică, prin alte legi decît cele exclusiv poetice, caracteristicile formale ale poemului.

În sfîrşit mai important decît toate era faptul că Marcel Breslaşu se dăruise, încă din tinereţe, luptei clasei muncitoare, că, întîlnind Partidul, se încolonase sub steagul său, după cum, o dată cu momentul Eliberării, avea să participe la lupta dată de intelectualitatea comunistă pentru făurirea unei noi culturi...

Dacă activitatea componistică muzicală a adus o contribuţie atît de importantă la creaţia poetică a lui Breslaşu, dacă pînă şi în practica plictisită şi fără aderenţă morală a avocaturii poetul a ştiut să smulgă ceva folositor muncii sale, atunci, cu atît mai mult, activitatea de luptă revoluţionară trebuia să devină o sursă bogată a inspiraţiei lirice. Desigur, şi aşa a fost, dar aceasta nu s-a vădit totuşi în prima perioadă a creaţiei poetice a lui Marcel Breslaşu. Drumul convingerii morale e mai direct şi este mai neted decît cel al conştiinţei artistice, care duce spre acelaşi ţel, prin confuzii, ocoluri şi şovăieli, uneori destul de îndelungate. În 1934, cînd apar importante fragmente din primul volum de poezie al lui Breslaşu, în paginile lor sînt evidente mai curînd semnele unei frămîntări individualiste, solitare, ale tuturor descurajărilor şi tristeţilor unui intelectual cinstit, în a cărui strădanie specifică nu se realizase încă legătura directă şi determinantă dintre viaţă, luptă şi concepţie ştiinţifică înaintată, pe de o parte, şi creaţia artistică, pe de altă parte.

Altfel, acea primă operă dezvăluia idei generoase, deşi confuze, şi chiar enunţarea timidă a unei speranţe, înfiripată din dorinţa patetică, deşi nelămurită, a unei salvări a omului, a umanităţii, prin principiul-forţă al „dragostei". Dar acea primă operă dezvăluia, în orice caz, o capacitate lirică incontestabilă, instinctul expresiei poetice şi ştiinţa muzicală a formei, patosul ideilor şi ardenţa sentimentelor, într-un cuvînt o serie de calităţi anunţătoare ale unui poet autentic şi original. În vîltoarea şi superficialitatea presei literare a burgheziei, lucrarea acestui singuratic nu a oprit atenţia multora şi nu a stîrnit nici măcar comentariul cîtorva. Dar a reţinut, în orice caz, atenţia unui om, a cărui opinie valora cît a tuturor celorlalţi la un loc. Acest om era Tudor Arghezi, şi opinia sa a fost că ea este prilejul descoperirii unui *„poet complet, în înţelesul wagnerian, că aliază două lirisme, literar şi muzical"*. Puţini scriitori de

Scanned with OKEN Scanner

poeme se pot mîndri cu un asemenea atestat, la prima lor apariţie.

Acea lucrare, apărută apoi în volum, în anul 1938, se numea *Cîntarea cîntărilor* şi se subintitula „oratoriu profan".

Apoi poetul tace din nou, şi aceasta pentru că în străfundurile conştiinţei sale se pregăteşte, din ce în ce mai accelerat, unirea poeziei cu lupta, unitatea conştiinţei morale cu conştiinţa estetică. Sub imperiul gravelor împrejurări prin care ţara şi poporul nostru trec o dată cu ascensiunea temporară a fascismului, apoi cu declanşarea criminalului război antisovietic, Marcel Breslaşu devine, şi ca poet, un luptător popular, un cîntăreţ al suferinţelor şi aspiraţiilor maselor populare. O atitudine bărbătească, o idee limpede şi hotărîtă, o ardoare gravă de a participa cît mai intens la destinul colectivităţii caracterizează acum lirismul său, nu fără o undă de ironie la adresa trecutei sale activităţi poetice, de solitudine şi îndoială :

„Şi eu am fost un galeş compozitor de lieduri,
romanţe lălîi pentru glas şi clavir..."

Poetul are acum conştiinţa unei misiuni cetăţeneşti, populare, a unei datorii sublime faţă de „fraţii" săi — mulţimea oamenilor care suferă.

Această a doua fază a poeziei lui Marcel Breslaşu se înscrie în perioada tragică a războiului şi în perioada deosebit de frămîntată care a urmat, perioadă în care s-a produs doborîrea burgheziei şi instaurarea regimului de democraţie populară. Acum se constituie armătura spirituală a poetului comunist, a combatantului neobosit pentru construirea socialismului, pentru făurirea unei noi vieţi şi mai ales a unui om nou. Ideile de bază, sentimentele fundamentale, programul ideologic ale creaţiei lui Breslaşu se împlinesc în această fază şi în această perioadă. Dar nu acum se descoperă şi modalităţile majore ale poeziei sale, a căror cristalizare se va produce şi se va desăvîrşi în a treia fază a creaţiei sale, faza care cuprinde ultimii zece, doisprezece ani.

Urmînd parcă însăşi cadenţa istorică a ultimilor douăzeci de ani, poezia lui Marcel Breslaşu face încă o cotitură, o dată cu perioada de consolidare a regimului de democraţie populară, perioadă în care victoria politică definitivă a clasei muncitoare inaugurează epoca efortului unanim, calm

Scanned with OKEN Scanner

și pașnic, pentru construirea socialismului. Tumultul liric, patetic și retoric, tonul manifestului discursiv și năvalnic fac dintr-o dată loc unei poezii în care sentimentalismul direct al poetului se șterge din ce în ce mai rapid.

Toată opera poetică a lui Breslașu din ultimii ani e o demonstrație neobosită a ideii că *„le moi est haïssable"* [1], și una din temele predilecte ale ironiei sale biciuitoare este tema chiar a poetului, izolat, pierdut în contemplare și autoanaliză, cultivator al opoziției individ-colectivitate. Hipertrofierea *eu*-lui este biciuită în poezia intitulată chiar *Poetul*:

„Într-un cerc restrîns (mersese cu restrînsul
că-l restrînsese numai la dînsul)
își spunea poetul — vorbind despre sine: —
Natura m-a-nzestrat atît de bine
încît îmi ajung, în orice privință,
EU — UNUL — MIE ÎNSUMI, cu prisosință!"

Într-un *Sonet* el adresează poetului îndemnul ieșirii din singurătate, al confundării cu viața și cauza umanității:

„Întoarce-te spre oameni, trubadure, / sporindu-ți al vieții scurt răstimp" afirmînd, programatic, că aceasta este de altfel singura condiție a creației, a unei creații autentice și durabile.

Comandamentul colectivității este așadar temelia poeziei, și Breslașu s-a simțit atît de obligat față de cauza publică, încît a căutat formele cele mai directe ale împlinirii datoriei sale, în două direcții deosebite: direcția epică, a istoriei poetice, și direcția didactică a poeziei moralistice. În prima direcție, el a întreprins o foarte îndrăzneață și originală construcție, o suită de poeme menite să zugrăvească, în forma narațiunii populare, momentele cele mai importante ale îndelungatei lupte pentru libertate care este istoria poporului nostru. Acestei suite istorice, el i-a dat numele de *Povestea poveștilor*, și a făcut să apară, pînă azi, două capitole, două episoade: *Cîntecul de leagăn al Doncăi*, în care ni se povestește viața, lupta și sacrificiul eroinei clasei muncitoare Donca Simo, și *În tîrg la Iași — 1917*, în care ni se vorbește despre ecoul, în sufletul poporului romîn, al Marii Revoluții din Octombrie.

---

[1] *„Eul* e vrednic de ură" (fr.) (Pascal).

Scanned with OKEN Scanner

În direcția moralisticii, Marcel Breslașu a realizat cea mai originală și mai izbutită creație a sa, sub forma poeziei umoristice, și în special a fabulei. A apărut, întîi, volumul *Niște fabule mici și mari pentru mari și mici* (1946), deschizînd perspectiva unei opere mai complexe, în care s-a și integrat ulterior, în anul 1957, cînd a apărut *Dialectica poeziei — Cîntece despre cîntec*. Prin caracteristicile sale, acest volum reprezintă, pînă la o nouă surpriză, albia cea mai largă a creației lui Breslașu, în care se poate integra tot, sau mai tot, din ceea ce produce astăzi poetul, după cum s-a dovedit recent, în chiar anul acesta 1962, cînd a apărut un nou volum, intitulat *Alte niște fabule* și cuprinzînd noi piese ale aceluiași gen.

Nu încape vorbă că Breslașu, căutînd cea mai eficientă modalitate de a servi poporul și cauza construirii socialismului, a găsit, în același timp, modalitatea poetică cea mai favorabilă naturii sale psihice și intelectuale. Trăsătura fundamentală a acestei naturi este fără îndoială inteligența, jocul viu și liber al spiritului, pornirea irepresibilă, voluptuoasă, spre observația ironică, spre viziunea umoristică și spre alternanța de idei. Aceasta însă nu e singura. Printr-o structură foarte fericită, Breslașu e în același timp un caracter entuziast, de prospețimi juvenile, de naivități, gingășii și duioșii. Cu toate că este de categorie didactică, poezia sa moralistică, inclusiv fabula, nu suferă de *didacticism*, nu suferă de răceala care caracterizează, în ultimă instanță, acest gen. E foarte semnificativ de observat că, deși fabula este genul literar cel mai cunoscut de copii, pe cale școlară, și poate chiar cel mai gustat de ei, fabuliștii nu au scris în general literatură pentru copii. Însăși ideea aceasta apare absolut incompatibilă cu filozofia bătrînească a unui Esop, cu senzualismul unui La Fontaine, cu gravitatea sentențioasă a unui Grigore Alexandrescu, sau cu serile voluptuoase ale unui Anton Pann. Breslașu constituie, în familia fabuliștilor, o excepție, el fiind un mare iubitor și prieten al copiilor și fiind, ca o consecință, un autor din cei mai harnici și mai entuziaști de literatură pentru copii (vezi *Ce o să fie Bondocel, Bondocel își alege o meserie, Schimbul de mîine* etc.). E un fapt care dă fabulei sale, și poeziei sale umoristice în general, o căldură, o spontaneitate, o duioșie, neobișnuite în acest gen și, prin aceasta, de mare originalitate. Citind fabulele lui Breslașu, cititorul simte neîndoielnic că animalele pe care el le face să vor-

Scanned with OKEN Scanner

bească nu au numai o funcție alegorică, ci că participă, într-un fel, la viața sufletească a autorului.

Dar înainte de orice, el este un iubitor de oameni, un frate viu și curios sau un admirator frenetic al omului. Se simte bine că Breslașu nu este un moralist de tip vechi, un om care iubește o morală mai mult sau mai puțin abstractă, ciupit de puțină mizantropie, dacă nu de-a dreptul pesimist, ca mai toți moraliștii trecutului. Breslașu are sentimentul și conștiința directă, fierbinte, a omului viu, care luptă cu el însuși și cu împrejurările, care se străduiește să izbîndească într-o perspectivă morală nouă, să devină demn de idealul socialismului și de măreția procesului istoric în care e cuprins. Breslașu caută omul viu, nu morala moartă, el îl moralizează pentru că îl iubește, pentru că vrea să îl ajute, și pentru că, de altfel, nu se exclude niciodată pe el însuși de la lecția morală pe care o formulează.

Toate acestea trebuie neapărat relevate și subliniate, deoarece, deosebind în mod categoric pe om de dușmanii lui, demascîndu-i pe aceștia din urmă fără nici o cruțare, biciuindu-i cu toate puterile de sarcasm ale satirei, punînd la baza atitudinii sale morale față de ei o ură limpede și intransigentă, Breslașu nu creează, totuși, în ansmblu, o fabulă neagră, tristă, de sentințe aspre și execuții sumare, fără apel. Cu toate că acestea sînt cuprinse în fabula și în ironia sa, ansamblul e cald, luminos și optimist, ansamblul e al unei fabule de tip nou, fabula iubirii de oameni, a încrederii nestrămutate în ei.

Odată stabilită această caracteristică fundamentală, e de observat că fabulistica și poezia umoristică a lui Breslașu se întemeiază, aproape rigid, pe cîteva coordonate fundamentale. Cea care trebuie neapărat relevată este aceea a înrădăcinării adînci în actualitatea epocii noastre și în actualitatea patriei noastre. Poziția aceasta nu e ușor de realizat în chip concret, într-un gen care trebuie să penduleze între noțiuni morale străvechi, între opoziții pe care etica le cunoaște de cînd lumea: bine-rău, adevăr-minciună, cinste-necinste, sinceritate-ipocrizie, generozitate-cruzime, egoism-abnegație etc., etc. Breslașu a făcut efortul, de cele mai multe ori izbutit, de a afla pe claviatura acestor contraste nuanța specifică a prezentului, conținutul propriu moralei socialiste. El combate pe dușmanii socialismului și ai progresului istoric biciuind imperialismul, colonialismul, politica războiului rece, amenințarea atomică etc., etc. El combate vechiul din structura morală a societății noastre, ironizînd cu mai multă sau mai puțină vehe-

Scanned with OKEN Scanner

menţă, după caz, supravieţuirile mentalităţii burgheze, deghizate sau nu în vestminte socialiste.

Lăsînd la o parte minuţia şi precizia identificării concrete a stridenţelor care supravieţuiesc sau care apar în sfera moralei socialiste, conceptul de actualitate al lui Breslaşu se delimitează net, prin trei comandamente, a căror formulare dă chiar titlul primului ciclu al prezentului volum : ACUM—AICI—ACASĂ. Rigoarea acestui triptic merită a fi subliniată. Breslaşu spune, comandă şi îşi comandă : *acum*, cuprinzînd în aceasta prezentul şi contemporaneitatea ; *aici*, înţelegînd prin aceasta că viziunea universală a lumii, indispensabilă omului epocii noastre şi mai ales cetăţeanului socialismului, trebuie să aibă un punct de sprijin concret ; *acasă*, înţelegînd prin aceasta că nici „acum", nici „aici", nu-şi capătă forţa şi valoarea definitivă, dacă în afirmarea şi îmbinarea lor nu intră fierbintele crez al patriotismului, al iubirii arzătoare faţă de realităţile şi oamenii patriei.

Iată idei care nu se cristalizează tocmai uşor în hotarele precise ale fabulei şi ale poeziei umoristice, şi e un mare merit de muncă intelectuală şi de tensiune sentimentală acela de a le vedea concretizate într-un gen, care, orice s-ar spune, rămîne totuşi oarecum rigid, oarecum specios. Pentru a realiza aceasta, Breslaşu a trebuit să recurgă la două feluri de soluţii.

Prima este aceea a libertăţii depline, absolute, pe care şi-a acordat-o în privinţa formelor obişnuite ale genului. Pe bună dreptate, el a considerat că poate utiliza toate posibilităţile cuvîntului şi ale expresiei, în scopul unei exprimări cuprinzătoare, subtile, multilaterale şi convingătoare a ideilor sale complexe. Dimensiunile poemelor sale sînt absolut de toate măsurătorile, fiind contrastante la culme. Unele sînt imense, ocupă patru sau cinci, sau chiar mai multe pagini de versuri, altele sînt lapidare pînă la catren, sau pînă la distih. Variaţia expresiei este infinită : monologul, dialogul, descripţia, portretul, înscenarea, meditaţia etc., sînt utilizate pe rînd, sau, şi mai ades, coexistă în cursul aceluiaşi poem. Alegoria, metafora, jocul de cuvinte, calamburul, la care trebuie adăugate mijloacele ortografice sau pur grafice sînt exploatate la maximum (dar niciodată monoton şi manieristic), cu scopul de a surprinde, de a sugera, de a stimula. Asociaţiile de idei, ca şi cele de cuvinte, sînt nezăgăzuite, de o dezlănţuire care sugerează reacţiunea în lanţ. Limbajul poartă aceleaşi caracteristici, fiind în acelaşi timp popular, intelectual, fami-

Scanned with OKEN Scanner

liar, presărat cu termeni ai celor mai speciale discipline științifice alături de expresii și locuțiuni aproape argotice, fruste și naive, ceea ce constituie, de altfel, și o sursă calificată de umor și haz. În sfîrșit, versificarea este domeniul în care poetul își îngăduie cele mai mari libertăți și, oricît ar fi de discutabile, cîteodată, rezultatele, ansamblul este, în ciuda variației vertiginoase și uneori descumpănitoare, limpede, solid, totdeauna suplu, de comunicație, în general, facilă și rapidă, și totdeauna în limitele formei poetice.

A doua soluție utilizată de Breslașu pentru a face să încapă în posibilitățile fabulei și ale poeziei umoristice complexitatea ideilor și sentimentelor care constituiesc „sarcina" sa poetică, este poate cea mai surprinzătoare, dar cea mai elementară: aceea de... a depăși pur și simplu fabula și poezia umoristică. Nu mă refer numai la faptul că ceea ce desemnăm în mod obișnuit, vorbind de poezia lui Breslașu, cu termenul de fabulă, nu este de loc fabulă, ci cu totul altceva, fiind pamflet, maximă, sentință, meditație ironică etc., ci la faptul că, de pildă, pentru a-și exprima entuziasmul și devotamentul față de socialism, de partid, de realizările epocii noastre, poetul recurge la o poezie lirică de tip clasic, dar care participă totuși, în mod organic, la esența specifică a *Dialecticii poeziei*, printr-o expresie mai calmă, printr-o dulceață a echilibrului sentimental, și printr-o foarte discretă notă de umor, prezentă ici și colo, ca o reamintire a fondului permanent, a pigmentului specific. Ideia, deci, a unui Breslașu neliric, sau antiliric, admisă chiar de noi pentru simplificarea și ordonarea prezentării evoluției sale, trebuie înțeleasă de cititor ca o simplă ipoteză analitică și primită cu toată prudența.

Astfel, cu toate că volumul de față cuprinde numai o anumită porțiune a creației lui Marcel Breslașu, el se înfățișează totuși ca o culegere variată, a cărei lectură îl va ajuta pe cititor să cunoască un scriitor complex, original, cu locul bine definit în peisajul actual al literaturii noastre noi.

RADU POPESCU

Scanned with OKEN Scanner

DIALECTICA POEZIEI
SAU
CÎNTECE DESPRE CÎNTEC

1957

Scanned with OKEN Scanner

CÎNTEC DESPRE CIUDATUL POM

Mi-era inima frunză în vînt,
rătăcind între cer şi pămînt.

Nu ştia vîntul încotro o poartă,
nici frunza dacă e vie sau moartă.

Se gîndea slobodă şi din loc în loc
risipea nădejdea unui boboc.

Tîrziu s-a-njghebat o creangă firavă,
arcuită între tină şi slavă.

Apoi s-au strîns cîteva crengi mănunchi
şi-au clădit între ele pomului trunchi.

Dar rădăcinile zăboveau să se prindă,
schimonosind crengile ca-ntr-o oglindă.

Scanned with OKEN Scanner

Şi pomul s-ar fi dus peste zări, peste mări,
dacă nu-l cumpăneau potrivnice chemări.

Stele şi paseri îi roteau peste creştet,
dar nu se-aşezau în frunzişul lui veşted.

Şi cînd şi-a scuturat mohorîtul veşmînt
parcă a pus o mie de frunţi la pămînt.

Paseri şi stele s-au oprit din tîrcoale
şi l-au miluit cu un cîntec pe crengile goale.

Atunci şi-a-mbrăcat zeghea de omăt
şi a pornit să-şi caute drumul îndărăt.

Dibuia ca un orb, cu crengile-ntinse,
după dusele stoluri şi stelele stinse.

Nu erau departe. Erau prin vecini
în nevăzuta pădure de rădăcini.

Şi s-a-mpletit cu ele, s-a răzimat pe ele.
Acolo-nfloreau şi paseri şi stele.

Scanned with OKEN Scanner

De-acolo s-au întors în tîrzielnicul mai
frunzele tinere cu proaspătul grai

pe care-l foşneşte pădurea întreagă.
...Şi mii de limbi tăcute se dezleagă

în cîntecul ce-abia acuma îl aflai.

INVITAŢIE LA AZI

Măi poete, măi poete,
vremea ţi-a mai ros din plete,
ţi-a mai retezat cravata
şi giubacul tău cît roata !

Judecînd pe-nfăţişare,
te-ai schimbat destul de tare :
porţi un basc şi ochelari,
pari ce porţi şi porţi ce pari !
Tu eşti omul, omul, noul,
care scrie cu stiloul !

Dar pe dinăuntru, pas !
Tot acelaşi ai rămas,
tot stingher şi de pripas,
rătăcit prin veac şi ceas,

Scanned with OKEN Scanner

privind lumea cu ochi beți,
copleșit de vagi tristeți.

Haide, frate!
Vin și bate
cuiul tău de-atîrnat lira
ici, în mijloc de cetate!
Mai sînt clipe nejucate
cari așteaptă să le cînți,
ca să-ntindă largă Ora
pe pămîntul tuturora —
și tu stai și te frămînți!

Las-o dracului visare!
Te dezdoaie din spinare.
Ce tot stai adus și frînt
(cu pletele la pământ),
ca un semn de întrebare?

Schimbă ton și inspirație
și-n ținută, stil și gest,
fii un semn de exclamație,
rezumînd un manifest!

1946

Scanned with OKEN Scanner

OSIA ŞI ROATA

Fabulă pentru cei Mari

Un car oprise la popas...
şi nu trecuse-un sfert de ceas,
că-n noaptea sură
începură
să prindă lucrurile glas,
reluînd străvechile dispute
din fabulele cunoscute :

(frîul şi zăbala ;
clenciul şi tînjala ;
iapa şi şaua ; leuca şi capul ;
crucea, furca şi proţapul).

O roată dintre cele patru
s-a fost brodit să fie teatru
unei discuţii-nsufleţite
şi — pasămite —
inedite.

*

În mijlocul spiţelor strînse ca la urs
s-o asculte,
o osie, în numele păturii culte,
a ţinut următorul discurs,
spunînd (între altele multe) :

— Să nu confundăm „insul“ cu „gloata“ !
Eu unul sînt osia şi voi sînteţi roata !

Scanned with OKEN Scanner

Voi urcați la deal, alergați la vale,
cînd cu susu-n jos, cînd cu josu-n sus,
cutreierați țara și-o puneți la cale
într-o frenezie de nespus !
În cercul vostru, calde și muritoare,
luați totul la inimă și totul vă doare !
Eu lunec nepăsător și mă las dus...
veșnic egal cu mine însumi, acela ce sînt
suspendat între cer și pămînt !
De la superba mea singurătate
nimic și nimeni nu mă poate-abate !

Mă las păgubaș de-o raită prin stele
dacă-i pe prețul demnității mele
și dacă-n prealabil e necesar
să-mi opintesc avîntu-n băligar !

*

Cu glas molcom, cea mai bătrînă spiță
a răspuns acestui boier de viță :
— Noi spițele, noi toatele,
care alcătuim roatele,
noi astea, mulțimea
pe care scuipi din înălțimea
presupusei tale desprinderi...
(frumoase vorbe și frumoase deprinderi !)
noi ne împărțim greul și treaba,
pe cînd tu faci tumbe-n loc și scîrții degeaba !

Un cerc de fier ne strînge împreună
și toate ținem cercul dimprejur...

Scanned with OKEN Scanner

Doar încordarea noastră ce se-adună
îngăduie hieraticu-ţi huzur !
Fie-mi iertat să-ţi spun, în două cuvinte :
între scopurile noastre tu eşti un mijlòc...
Dreaptă vorbă... Decît carul nostru cu minte
mai bine dramul tău de noroc !

Îţi fuse soarta milostivă,
făcîndu-ne pe toate deopotrivă,
căci insul (sau pretinsul ins) al tău
dacă te-am hurduca ceva mai rău
şi-ar frînge la întîia cotitură
simandicoasa lui făptură !

Aşadar, cumpătul cu care te mîndreşti
e doar măsura-acestei vieţi frăţeşti
pe care, dintre toţi şi toate
cîţi stăm în cercu-acestei roate,
tu singur n-o împărtăşeşti !...

*

De ce te-om fi cocoloşind atît
şi te purtăm ca pe-un olog pe umeri ?
Strădania noastră tu o cînţi şi-o numeri !
Scîncești la deal şi chihoteşti la vale,
şi cînd e drum bătut, încheşti agale
şi faci să ne mai treacă de urît
cu glasul tău voios sau mohorît !
Vezi, noi abia ne tragem sufletul
şi ne lipsesc şi vremea şi răsufletul
ca să cîntăm cu propriul nostru glas !

Scanned with OKEN Scanner

Crainic, şi-atît ! Dovadă, la popas,
dac-ai avea ceva de spus — în fine ! —
ceva ce te priveşte doar pe tine,
ceva de preţ,
ceva măreţ,
ceva sublim
(lucru de care de-altfel ne-ndoim)
odihna noastră binemeritată
nu îndrăzneşti s-o tulburi niciodată !
Un biet slujbaş ! Vai, ifosele tale
sînt cel puţin paradoxale !

Şi-apoi, prietene, şi-apoi...
(Vocabularul tău umflat
de personagiu acătării
şi mendrele-ţi de *om umblat*
nu-s datorite întîmplării) :
...De n-am fi noi,
care ne zbatem între stele şi noroi,
între nădejdi şi-ntre nevoi,
să te purtăm cu paşi greoi
către *privelişti* veşnic noi,
ai fi rămas un biet nătîng,
scorţos şi tont la tine-n crîng,
buştean pe veci nelămurit
de cîte se petrec aiurea
şi-ai fi cîntat la nesfîrşit
un singur orizont : pădurea
şi-o singură „trăire" : ce-ai păţit
şi cum ai pătimit cînd te-a pălit
securea,
de te-a lăsat pe jumătate necioplit !

*

Scanned with OKEN Scanner

Un mare artist, care ieșise la plimbare
din foișorul lui de-nsingurare
și care trăsese cu urechea,
a rupt-o la goană, parcă-l lovise strechea.

STANȚE DESPRE MAREA SĂRBĂTOARE

I.

E sărbătoarea Patriei — și-a mea,
cum e și-al spicului belșugul holdei...
S-a pîrguit și-n mine boaba-i grea
sub arșița mîniei și-a revoltei,

atunci cînd încă mai purtam prin noapte,
pe-ascuns, lumina soarelui de azi
și-i prevesteam amiezile în șoapte:
O să se-nalțe dintre spice coapte
peste păduri de sonde și de brazi.

Știam că un luceafăr purpuriu
ne sparge drum prin negura restriștii.
Călăuziți de licărul lui viu
călăuzeau poporul comuniștii...

Ni l-ați adus, Oștiri nemuritoare!
Pe steaguri și pe căști, cum strălucea!
(...și-n cîte piepturi, sîngeria-i floare...)
Purtată azi pe razele de soare
sclipește-n Stema Țării roșia stea!

Scanned with OKEN Scanner